

Field : Physical Education

Type : Research Article

Received: 04.04.2016 - *Accepted*: 22.05.2016

Ortaöğretim Öğrencilerinde Fair Play Kavramı

Hüseyin GÜMÜŞ¹, Sinan SARAÇLI¹, Ömür F. KARAKULLUKÇU²,
Güngör DOĞANAY³, Serkan KURTİPEK⁴

¹Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar, TÜRKİYE

²Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, TÜRKİYE

³National Sports Academy, BULGARİSTAN

⁴Gazi Üniversitesi, Ankara, TÜRKİYE

E-Posta: huseyinn.gumuss@gmail.com

Öz

Spor alanının yanı sıra sosyal alanda da fair play anlayışına uygun davranışların artması bakımından eğitim kademelerinde fair play olgusunun sorgulanması elzemdir. Ahlaklı sporcular yetiştirebilmenin ve onların topluma örnek olmalarını sağlayabilmenin ancak küçük yaştan itibaren verilen eğitimle mümkün olacağı konusunda otoritelerin hem fikir olduğu görülmektedir. Ahlaklı sporcular için bir yaşam felsefesi olan fair play kavramının eğitimin çeşitli kademelerinde nasıl algılandığı araştırılmaya değerdir. Bu bağlamda araştırmanın amacı orta öğretim öğrencilerinin fair play kavramına ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Çalışmaya orta öğretim kademesinde eğitim alan 333 kadın ($\bar{X}_{yaş}$: 15,75 ± 1,25) 339 erkek ($\bar{X}_{yaş}$: 16,34 ± 1,80) toplam 672 birey ($\bar{X}_{yaş}$: 16,04 ± 1,10) katılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan demografik bilgi formunun yanı sıra sporda fair play davranışlarını sorgulayan anket kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 20 paket programından yararlanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde frekans ve yüzde dağılımları bulunmuş, ayrıca gruplar arası ilişkisel duruma Ki-Kare (χ^2) testi ile bakılmıştır. Sonuç olarak erkek öğrencilerin kadın öğrencilere oranla fair play konusunda sertliğe daha yatkın oldukları, takım çıkarları söz konusu olduğunda lisanslı öğrencilerin diğer öğrencilere oranla fair play kavramına daha az önem verdiği ve yine lisanslı öğrencilerin aldatici ve yanıltıcı davranışları onayladıkları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fair play, tutum, orta öğretim

Fair Play Concept among High School Students

Hüseyin GÜMÜŞ¹ Sinan SARAÇLI¹, Ömür F. KARAKULLUKÇU²,
Güngör DOĞANAY³, Serkan KURTIPEK⁴

¹Afyon Kocatepe University, Afyonkarahisar, TURKEY

²Ministry of National Education, Ankara, TURKEY

³National Sports Academy, BULGARIA

⁴Gazi University, Ankara, TURKEY

Email: huseyinn.gumuss@gmail.com

Abstract

The questioning of fair play at the educational system is a requisite for an increased understanding of appropriate behavior in fair play on the social field alongside the sport fields. It is seen that the authorities are in agreement with the issue that the only possible way for educating well-behaved athletes and making them models for society is through education from a young age. How fair play which is a life philosophy for ethic athletes is perceived in various levels of education, is a concept that is worth investigating. In this context, the purpose of the study was to investigate the concept of fair play among high school students. In total, 672 ($\bar{X}_{age}: 16.04 \pm 1.10$) people were included in this study of which 333 women ($\bar{X}_{age}: 15.75 \pm 1.25$) and 339 ($\bar{X}_{age}: 16.34 \pm 1.80$) man. The researchers collected the data through a survey including questions about the behavior of fair play in sports and a form related to demographic information. SPSS 20 software was used in the data analysis. Frequency and percentage distributions were found in the analysis of data, as well as using a chi-square test to relational status between groups. According to the result, male students were more likely to be strict about fair play than female students, licensed students paid attention on the term "fair play" less than the other students when it came to the team's interests, and licensed students accepted deceptive and misleading behaviors.

Keywords: Fair play, attitude, secondary education

Giriş

Spor sektörünün günden güne artan bir oranda sanayileşmesi ve ticarileşmesiyle birlikte fanatizm kavramının arttığı ve dolayısıyla “vur, kır, parçala; bu maçı kazan!” düşüncesinin taraftar ve sporcular tarafından büyük ölçüde benimsendiğini görülmektedir. Bu konuda yürütülen kampanyaların yetersiz kalması ulusal ve uluslararası arenada ülkemiz açısından hoş olmayan sonuçların doğmasına neden olmuştur. Sporculara, antrenörlere ve idarecilere başarılı olma, madalya ya da ödül kazanma konusunda uygulanan psikolojik baskının da etkisiyle, spor organizasyonlarında ahlaka uygun olmayan davranışlara eğilimin arttığı görülmektedir. Spor ve spor ahlakı birbirinden ayrı düşünülemez, sporu belirleyen ilkeler ve özellikler aynı zamanda bu ahlakı ve yaşama biçimini de belirlemektedir (Erdemli, 2006). İnsanlar arasındaki ilişkileri düzenlemek için konulan kaideler bütünü olarak tanımlanan ahlak; içerisinde barındırdığı değerlerin bireyler tarafından benimsenmesi, bireyin yaşadığı toplumda görev ve sorumluluklarını yerine getirmesi, sağlıklı toplumların oluşmasını sağlayacaktır (Güngör, 2000). En yalın anlamıyla adil ve dürüst oyunu vurgulayan Fair Play davranışı sağlıklı toplumu oluşturan sağlıklı ve ahlaklı bireylerden beklenmektedir. 20. yy boyunca, spordan ticari ve siyasi beklentilerin artması, ahlaki beklentileri ikinci plana iterek amatör ruhun profesyonellik karşısında değer kaybetmesine neden olmuştur. Sporda erdemsiz davranışlardaki artış, Fair Play anlayışının kazandırılmasının öncelikli olarak sistemli ve uzun vadeli bir eğitim sürecini zorunlu kıldığını ortaya koymuştur. Bunun sonucunda Fair Play kültürünün oluşturulmasına ilişkin çalışmalarda, hareket noktasının ilköğretim ve orta öğretim öğrencilerinin oluşturması gerektiği düşüncesi ağırlık kazanmaya başlamıştır (Yıldıran, 2005). Nitekim 19. yy ortalarında gelişmiş olarak adlandırabileceğimiz İngiliz toplumunun spor yoluyla eğitime dayalı reform hareketlerinin temel kavramlarından birini Fair Play oluşturmaktaydı (Yıldıran, 2004). Sporda müsabakaya çıkan her bireyin amacı elbette galip gelmektir. Fakat sporda kazanılan başarı, madalya veya şampiyonluk amaç değil bir araç olmalıdır. Amaç ise sportif erdemini hayata geçirilmesi olmalıdır. Bu anlamda spor, belirlenen kurallar ve sportmenlik kavramı çerçevesi içinde en iyi şekilde mücadele vererek rakibini yenmeye çalışmaktır. Yoksa kazanma adına her yolu mubah görmek sportmenlik kavramı ile bağdaşmamaktadır. Fakat günümüzde sportif etkinliklerin değeri sonuca, kazanılan başarıya endekslenmiştir. Bu da sporu “her ne pahasına olursa olsun kazanmak için verilen bir mücadeleye” dönüştürmüştür. Yani spor, amatörlük anlayışında olduğu gibi sportif erdem için yapılması gerekirken, artık şampiyonluk, madalya ve ödül kazanmak için yapılır olmuş, dolayısıyla sportif erdem, kazanılan başarının yanında pek bir ehemmiyeti olmayan bir kavram haline gelmiştir. Sporun gerçek amacından uzaklaşması, başarıya endeksli kılınması sportif mücadelelerde ahlaki değerlerde yozlaşmayı beraberinde getirmiştir. Böylece sportmence mücadele yerini kazanma hırsına bırakmıştır (Tanrıverdi, 2012). Sportmenlik kavramı içerisinde, erdem, samimiyet, cesaret, sabır, kendini kontrol, kendine güven, başkalarını küçümsememe, başkalarının fikirlerine ve doğrularına saygı duyma, kibarlık, iyilik, asillik, onurluluk, ortaklık ve cömertlik gibi özellikleri barındırır (Koç, 2013). Sportmenlik spor kurumlarının yanı sıra, okullarda yapılan uygulamalarda ve rekreasyonel etkinliklere ilişkin programların uygulanması ve eğitici kaynaklar yoluyla da öğretilebilir (Arıpınar ve Donuk, 2015; Ford ve ark., 2012). Okul sporunun ahlaki ve insani genel amaçları, çocuk ve gençlerde bedensel, zihinsel ve toplumsal sağlık bilincinin uyandırılması ve onlara bu değerlerin kazandırılması olarak ifade edilebilir (Pehlivan, 2004). Beden eğitimi dersleri aracılığıyla okullarda gerçekleştirilen spor faaliyetleri çocuk ve gençlerde dayanışma ve işbirliği duygusunu geliştirme, kural bilinci oluşturma, paylaşım, adalet, hoşgörü ve yardım severlik gibi insani değerlerin içselleştirilmesinde önemli bir role sahiptir (Kayışlıoğlu

ve ark., 2015). Fair Play çalışmalarının, etik donanımlara sahip bir genç kuşağın yetiştirilmesine yönelik olarak, ilk ve orta öğretim çağı çocuk ve gençlerinin beden eğitimi derslerinden başlatılması, geleceğin sporcu, antrenör, spor adamı, hakem, yazar ve seyircisinin bu kitle içinden çıkacak olması bakımından önemlidir (Yıldıran, 2002). Bu çalışmada orta öğretim öğrencilerinde Fair Play kavramına ilişkin tutum ve davranışlar ele alınmaktadır.

Yöntem

Araştırmanın yöntemi, olayları ve olguları doğal koşulları içerisinde incelemeyi hedefleyen alan araştırması olup, tarama modelindedir. Çalışmaya orta öğretim kademesinde eğitim alan 333 kadın ($\bar{X}_{yaş}$: 15,75 ± 1,25) 339 erkek ($\bar{X}_{yaş}$: 16,34 ± 1,80) toplam 672 birey ($\bar{X}_{yaş}$: 16,04 ± 1,10) katılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan ve katılımcıların yaş, cinsiyet, gelir durumu gibi bilgileri sorgulayan demografik bilgi formunun yanı sıra katılımcıların sporda fair play davranışlarını sorgulayan ve bu alanda daha önce yapılmış çalışmalardan (Kotan, 2004; Toptan, 2011; Sezen Balçıkanlı, 2009; Kaya, 2011; Akandere, Baştuğ ve Güler, 2009) yola çıkılarak oluşturulan, toplam 12 soruluk fair play anketi kullanılmıştır. Araştırma grubundan her bir soruya tek tek ve içtenlikle cevap vermeleri gerektiği, ankette doğru ya da yanlış cevapların bulunmadığı ve araştırma sonuçlarının gizli tutularak sadece bu çalışma kapsamında kullanılacağı bilgisi verilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 20 paket programından yararlanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde frekans ve yüzde dağılımları bulunmuş, ayrıca gruplar arası ilişkiyi duruma Ki-Kare (χ^2) testi ile bakılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgileri ve fair play anketine ilişkin bulguları tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma grubunun demografik bilgiler tablosu

DEĞİŞKENLER		N	%
CİNSİYET	KADIN	333	49.6
	ERKEK	339	50.4
SINIF	1	267	39.7
	2	173	25.7
	3	183	27.2
	4	49	7.3
LİSANSLI SPORCUMUSUNUZ?	EVET	190	28.3
	HAYIR	482	71.7
SPOR TÜRÜ	BİREYSEL	256	38.1
	TAKIM	416	61.9
TOPLAM		672	100

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %50.4'ünün kadın olduğu, %39.7lik kısmı lise birinci sınıf öğrencilerinin oluşturduğu, %71.7'sinin lisanslı olarak spor yapmadığı ve %61.9'unun daha çok takım sporlarıyla ilgilendiği görülmektedir.

Tablo 2. Öğrencilerin Fair Play davranışını onaylama/onaylamama durumunun cinsiyet değişkenine göre dağılımı

Gruplar		Cinsiyet		Toplam		X ²	sd	p
		Kadın	Erkek	n	%			
Bana kurallara uygun olarak davranmayan rakibime ben de kurallara uygun davranmam.	Evet	124	206	330	49,1	37,214	1	,001**
	Hayır	209	113	342	50,9			
Rakibimi durdurmak için faul yapmam gerekiyorsa çekinmeden yaparım.	Evet	177	220	397	59,1	9,583	1	,002**
	Hayır	156	119	275	40,9			
Antrenörüm sert oynamamı söylüyorsa sert oynarım.	Evet	57	147	204	30,4	54,734	1	,001**
	Hayır	276	192	468	69,6			
Oyunda rakibim düşerse kalkmasına yardım ederim.	Evet	113	85	198	29,5	6,345	1	,012*
	Hayır	220	254	474	70,5			
Maçı kaybetsem de rakibimi tebrik ederim.	Evet	133	110	243	36,2	4,084	1	,043*
	Hayır	220	229	429	63,8			
Aleyhimde dahi olsa hakem kararlarına uyarım.	Evet	101	79	180	26,8	4,229	1	,04*
	Hayır	232	260	492	73,2			

* p<0,05; ** p<0,01

Tablo 2 incelendiğinde “Bana kurallara uygun olarak davranmayan rakibime ben de kurallara uygun davranmam” görüşü, araştırma grubu tarafından %49,1 oranında onaylanmakta ve onaylayan kesimin ağırlı olarak erkek öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. “Rakibimi durdurmak için faul yapmam gerekiyorsa çekinmeden yaparım” görüşünün ise %59,1 oranında onaylandığı ve yine erkek öğrencilerin kadın öğrencilere oranla bu davranışı daha fazla onayladığı görülmektedir. “Antrenörüm sert oynamamı söylüyorsa sert oynarım” görüşü %69,6 oranında onaylanmazken, “Oyunda rakibim düşerse kalkmasına yardım ederim” görüşü %70,5 oranında onaylanmamaktadır. “Maçı kaybetsem de rakibimi tebrik ederim” diyenlerin oranı %36,2 de kalırken, “Aleyhimde dahi olsa hakem kararlarına uyarım” diyenlerin oranı %26,8 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Fair Play davranışını onaylama/onaylamama durumunun lisanslı olma durumlarına göre dağılımı

Gruplar		Lisans Durumu		Toplam		X ²	sd	p
		Lisanslı	Değil	n	%			
Takımımın kaybedeceğini bilsem bile dürüstlükten ödün vermem	Evet	73	203	276	41,2	,769	1	,381
	Hayır	117	279	396	58,9			
Eğer takımım lehine olacaksa kural dışı davranmaktan çekinmem.	Evet	80	72	152	22,6	57,468	1	,001**
	Hayır	110	410	520	77,4			
Takım arkadaşım centilmenlik dışı hareket yaptığında ona tepki gösteririm.	Evet	47	121	168	25	,01	1	,924
	Hayır	143	361	504	75			
Hakeme yakalanmadığım sürece kural dışı davranmamda bir sakınca yoktur	Evet	78	85	163	24,3	41,805	1	,001**
	Hayır	110	397	507	75,7			
Takımımın kazanması için gerekirse hile yaparım.	Evet	86	229	315	46,9	,276	1	,599
	Hayır	104	253	357	53,1			

* p<0,05; ** p<0,01

Tablo 3 incelendiğinde “Takımımın kaybedeceğini bilsem bile dürüstlükten ödün vermem” görüşü, %41,2’lik kesimin onayladığı görülürken, “Eğer takımım lehine olacaksa kural dışı davranmaktan çekinmem” görüşünün, araştırma grubunun %77,4’ü tarafından onaylanmadığı görülecektir. “Takım arkadaşım centilmenlik dışı hareket yaptığında ona tepki gösteririm” davranışını onaylayanların sayısı araştırma grubunun %25’ini oluştururken, “Hakeme yakalanmadığım sürece kural dışı davranmamda bir sakınca yoktur” diyenlerin sayısı öğrencilerin %24,3’ünü oluşturmaktadır. “Takımımın kazanması için gerekirse hile yaparım” diyenlerin oranı ise %46,9 olarak tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Ortaöğretim öğrencilerinde Fair Play kavramının incelendiği bu çalışmada yapılan analizler neticesinde erkek öğrencilerin kadın öğrencilere oranla fair play konusunda sertliğe daha yatkın oldukları tespit edilmiştir. Bu durumun ortaya çıkmasında ataerki toplum yapısının etkili olduğu düşünülmektedir. Kadınların, toplumumuzda, hangi kesimi temsil ederse etsin; hala ideolojik rol kalıp yargılarının sınırlarında kalmaları gerektiği yönündeki hâkim eğilim, hala varlığını korumaktadır (Bulgu, Koca Arıtan ve Aşçı, 2007). Nitekim Ökten (2009) toplumsal cinsiyet üzerine yaptığı çalışmasında kadınlar ile erkekler arasındaki farkların sadece biyolojik farklılıklar ile açıklanamayacağı, kadınların daha çok toplumsal uyuma uygun davranışlar sergilediğini belirtmiştir. Yaprak ve Amman ise (2009) kadınların okullarda spora katılım fırsatlarını sorguladıklarında cinsiyetler arası farklılıkların olduğunu ve bu durumdan kız çocuklarının daha fazla etkilendiğini tespit etmişlerdir. Okullarda spora katılım konusundaki fırsat eşitsizliklerinin nedeni olarak, devlet okullarındaki eğitim sisteminin yetersizliği, fiziki imkânsızlıklar, aile ve çevrenin sosyo-kültürel ve ekonomik gelişmişliği gösterilmektedir. (Yaprak ve Amman, 2009). Buradan hareketle bayanların spora

katılım konusundaki kısıtlamalarının, onların fair play anlayışı konusunda daha duyarlı olmalarına yol açtığı sonucu çıkarılabilir. Nitekim araştırmanın bir başka bulgusunda lisanslı öğrencilerin aldatıcı ve yanıltıcı davranışları onayladıkları görülmektedir. Fair play ruhuna yakışmayan bu davranışları onaylayan bireylerin sporla iç içe diyebileceğimiz lisanslı öğrenciler tarafından onaylanması beklenmeyen bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır, kaldı ki Fair Play kavramı kurallara uyma, fırsat eşitliğine riayet, rakibe ve hakem otoritesine saygı gibi ilkeler çerçevesinde değerlendirilmektedir (Yıldırım, 2011).

Araştırmanın bir başka bulgusuna göre takım çıkarları söz konusu olduğunda lisanslı öğrencilerin diğer öğrencilere oranla fair play kavramına daha az önem verdiği görülmüştür. Sporun endüstrileşmesi ve gerek ekonomik gerekse politik bir güce dönüşmesi günden güne sporcuları amatörlük ruhundan uzaklaştırmaktadır.

Yaşamlarında diğerlerine oranlara spora daha fazla yer veren lisanslı sporcuların erdemli davranıştan, amatörlük ruhundan kısacası Fair Play anlayışından, lisanslı olmayan öğrencilere oranla, uzaklaşmış olması spor endüstrisinin bugün içerisinde bulunduğu durumdan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Spora, sportmenlik yerine ekonomik ve politik gayelerinin hâkim olması, insanların güç ve nüfuz sahibi olabilmek için spora ilgi duymasına yol açmıştır. Böylece sportif erdem önemini yitirerek spor sahalarında ahlaki bakımdan tam bir çöküşün yaşanmasına yol açmıştır. Çünkü sporcusundan antrenörüne, kulüp başkanlarından yöneticilerine kadar sporda amaç sadece daha çok para ve ün kazanmak olmuş, bunun içinden her türlü yol meşru görülmeye başlanmıştır (Tanrıverdi, 2012). Bu durumun ortaya çıkmasında değişen dünya düzeninin de rolü vardır. Globalleşen dünyada yaşama mücadelesi veren insan, zaman zaman hırsına yenik düşebilmektedir. Kendisinin sahip olmadığı, başkalarında gördüğü şeylere ilgi duymakta, haksız yollarla da olsa başkalarının sahip olduğu şeyleri elde etme isteği duyabilmektedir. Bu durum sporada yansımakta, hangi yolla olursa olsun kazanma hırsı ve isteği şeklinde sporda kendini göstermektedir. Bu da insancıl ve ahlaki olmayan, nahoş davranışların sportif mücadelelerde sergilenmesine yol açmaktadır (Katkat, 2005).

Üzerinde sıkça konuşulan ahlaki değerler; rakibe saygı, dürüstlük, adalet, hoşgörü, dayanışma, haksız kazanç sağlamama, din, dil, ırk ayrımı gözetmeme, rakibi ve hakemi hatta insanları aldatmama gibi genel prensipleri içermektedir. İnsanlara bu ahlaki değerlerin kazandırılmasında sporun büyük bir önemi vardır. Ancak spor eğitimi Fair Play'i özümsemiş, sağlıklı spor bilincine sahip, ahlaki değerlere bağlı bireyler tarafından verilmediği takdirde sporcular dostluk, kardeşlik ve sevgi gibi değerler yerine kavga, düşmanlık ve kin gibi değerler ile donatılacaklardır (Tanrıverdi, 2012). Dolayısıyla ilköğretim ve orta öğretim kademelerinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerine bu konuda büyük sorumluluk düşmektedir.

Derslerde ve ders dışı etkinliklerde Fair Play anlayışının, müsabakayı kazanmaktan daha önemli olduğu bilincinin oluşturulması için okullar uygun sahalardır. Ayrıca Fair Play eğitimine yönelik programların Milli Eğitim Bakanlığı beden eğitimi ve spor ders müfredatı içerisinde yer alması özellikle ilköğretim çağındaki çocukların davranışlarında olumlu yönde gelişmelere yol açacağı görüşü farklı araştırmacılar tarafından da vurgulanmaktadır (Arıpınar ve Donuk, 2011).

KAYNAKÇA

- Akandere M, Baştuğ G, Güler ED (2009). Orta Öğretim Kurumlarında Spora Katılımın Çocuğun Ahlakı Gelişimine Etkisi. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 3 (1), 59-68.
- Arıpınar E, Donuk B.(2015). Spor Yönetimi ve Organizasyonlarda Etik Yaklaşımlar Fairplay. Ötüken Neşriyat AŞ., Ankara.
- Arıpınar E, Donuk B (2011). Spor Yönetimi ve Organizasyonlarında etik Yaklaşımlar, Fair Play. Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Bulgu N, Koca Arıtan, Aşçı H (2007). Kadın, Fiziksel Aktivite, Gündelik Yaşam Değişimleri. Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe, 18 (4), 167-181.
- Erdemli A (2006). Temel Sorunlarıyla Spor Felsefesi. (2. Basım). E yayınları. s.29.
- Ford DW, Jubenville CB, Phillips MB (2012). The Effect of the Star Sports-manship Education Module on Parents' Self-Perceived Sportsmanship Behav-iors in Youth Sport. Journal of Sport Administration and Supervision, 4 (1).
- Güngör E (2000) Ahlak Psikolojisi ve Sosyal Ahlak, Ötüken Yayıncılık, İstanbul.
- Katkat, D. (2005). Türk Yazılı Spor Basınında Futbol ve Fair Play, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, C. VII, 3.
- Kaya, S. (2011). İlköğretim Okul Yöneticilerinin, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ve Öğrencilerinin Okul Spor Programlarındaki Fair-Play Anlayışları: Bolu İli Örneği. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Kayışlıoğlu NB, Altınkök M, Temel C, Yüksel Y (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi: Karabük İli Örneği. International Journal of Social Sciences and Education Research, 1 (3), 1044-1056.
- Koç Y (2013). Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği (BEDSDÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15 (1), 96-114.
- Kotan R (2004). Profesyonel Futbol Takımı Taraftarlarının Fair Play Anlayışları Üzerine Bir Araştırma. Gazi Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi.
- Ökten Ş (2009). Toplumsal Cinsiyet ve iktidar: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Toplumsal Cinsiyet Düzeni. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2 (8), 302-3012.
- Pehlivan Z (2004). Fair Play Kavramının Geliştirilmesinde Okul Sporunun Yeri ve Önemi. SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2 (2), 49-53.
- Sezen Balçıklı G (2009). Profesyonel Futbolcuların Fair Playe Yönelik Davranışları İle Empatik Eğilim Düzeyleri Arasındaki İlişki, Gazi Üniversitesi Yayınlanmamış doktora tezi.
- Tanrıverdi H (2012). Spor Ahlakı ve Şiddet. The Journal of Academic Social Science Studies, 5 (8), 1071-1093.
- Toptan A (2011). Ortaöğretim Kurumlarında Okullar Arası Futbol Müsabakalarına Katılan Öğrencilerin Fair Play Anlayışlarının Kulüp Deneyimlerine Göre İncelenmesi. Gazi Üniversitesi, yayınlanmamış yüksek lisans tezi.

Yıldıran İ (2005). Fair Play Eğitiminde Beden Eğitiminin Rolü. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 10 (1), 3 - 16.

Yıldıran İ (2002). Fair Play: Kapsamı, Türkiye'deki Görünümü ve Geliştirme Perspektifleri, 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi'ne (27-29 Ekim 2002, Antalya) sunulan bildiri.

Yıldıran İ (2004). Fair Play: Kapsamı, Türkiye'deki Görünümü ve Geliştirme Perspektifleri. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 9 (4), 3-16.

Yıldıran İ (2011). Fair Play: Etimolojik, Semantik ve Tarihsel Bir Bakış, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 16 (4), 3-18.